

“ERİLLİK VE DİŞİLİK ADI ALTINDA ÖTEKİLEŞTİRİLMEK”

Sözcük Sayısı: 3929

Araştırma Sorusu: Cem Akaş’ın “Y” eseri ve Amin Maalouf’un “Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl” adlı yapıtlarında işlenen "ötekilik" izleği neden ve sonuçları bağlamında nasıl ele alınmıştır?

İçindekiler

1. GİRİŞ	1
2. ÖTEKİLİK HALİNİN NEDENLERİ.....	3
2.1 Ekonomik Değer Yargıları	3
2.2 Siyasi Değer Yargıları.....	5
2.3 Kültürel Değer Yargıları	7
3. ÖTEKİLİĞİN SONUÇLARI.....	8
3.1 Yalnızlık	8
3.2 Ölümler.....	10
3.3 Nüfusun ve Yaşam Koşullarının Dengesizliği	12
3.4 Distopyaya Dönüş	14
4. SONUÇ.....	16
5. KAYNAKÇA	18

Araştırma Sorusu: Cem Akaş'ın “Y” eseri ve Amin Maalouf'un “**Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl**” adlı yapıtlarında işlenen "ötekilik" izleği neden ve sonuçları bağlamında nasıl ele alınmıştır?

1. GİRİŞ

Günümüzde teknoloji başta olmak üzere her alanda gelişmiş olduğumuzu düşünmemize rağmen hala cinsiyet ve ırk ayrımcılığını ve bu ayrımcılıkların cinayet ile sonlanabildiğini görmekteyiz. Günlük hayatımızda karşılaştığımız bu ötekileştirici tavrın ele alındığı Amin Maalouf'un “**Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl**” adlı ve Cem Akaş'ın “Y” adlı yapıtlarında sözü edilen konu erillik ve dişilik distopyaları bağlamında ele alınmıştır.

“**Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl**” adlı yapıt kadınların ötekileştirildiği bir distopyayı ele almaktadır. Romanın başlarında “*bokböceği*” olarak adlandırılan ve tüketildiğinde kadınların erkek çocuğu doğurmasını sağlayan bir ilacın üretildiğini ve el altından piyasaya sürüldüğü anlatılır. Bu ilaç kız çocuklarının doğma oranını azaltırken erkek ırkının çoğalmasını sağlar. Bu ilaç başta Mısır olmak üzere birçok bölgede büyük bir ilgi görmüştür. Bir böcekbilimci ile gazeteci eşinin izini sürmesi ile devam eden olay örgüsünde “*kadınlık, annelik, kadın olma*” halleri ele alınır. Bu sırada ilaç etkisini Doğu ve Afrika ülkelerinde belirgin bir şekilde göstermeye devam eder. Nüfus azalır ve kız çocuk oranları ile erkek çocuk oranları arasında büyük bir uçurum oluşur. Bu kadar belirgin bir etkinin oluşması belirli bir topluluğu bir araya getirir ve bir dernek kurmalarına olanak verir. Böcekbilimi ile uğraşmakta olan odak figür bu derneğin bir üyesidir. Dernek artan bir hızda görülmekte olan bu cinsiyet ayrımcılığının, kız çocuklarını öldürmenin ve bokböceği kullanmanın kötü bir sona sebep olacağını savunur ve bu konuda diğer insanları da uyarmak için kanıtlar arar. Kısa sürede pek bir etkileri olmasa da

ilerleyen zamanda bu durumun gözle görülür bir şekilde artış göstermesi ile ayaklanmalar çıkar. Kitabın arka kapağında “*Béatrice’in yüzyılı, gerileme ve bıkkınlık çağı*” der yazar.

“Y” adlı yapıtta ise erkeksiz bir dünya kurgulanmıştır. Bu distopik eserde bulunduğu dünyada Y kromozomunu taşıdığı bilinen tek erkek “*Constantine*” odağında anlatılır. Roman İliada ve Arendi’nin evlerinin kapısının önünde bir bebek kundağı bulmaları ile başlar. Bebeğin cinsiyetinin erkek olduğunu gördüklerinde çok şaşırırlar. Bunun sebebi erkeklerin bir virüs saldırısı sonucu ve kadınlar tarafından öldürülerek yok olduklarının düşünülmesidir. Geçmiş zamanda yaşadıkları olaylar sonucu kadınlar erkeklerin düşünce biçimlerinin, yarattıkları eserlerin ve diğer her şeyin insanlığın sonunu getireceğini düşünmektedirler. “*Erkeklik Fikri*”nden nefret edilmesi, İliada ve Arendi’nin Constantine ile tanışmaları sonucu sürekli farklı ülkelere taşınarak, hareket halinde yaşamalarına sebep olmuştur. Constantine’e diğer çocuklardan farklı olmasına rağmen onlar gibi davranması ve vücudunu herkesten saklaması gerektiği aşılmıştır. Müzik alanında yetenekli olması kendisine yeni kapılar açarken yaşadığı baskı onun bu hayattan kopup gitmek istemesine sebep olmuştur. Yaşanılanların farkına varan Constantine’in belli bir yaşa geldikten sonra annelerini de zor durum altında bırakmamak için kaçması ve bu süreçte yakalanması ile roman ilerler. Yakalanması ve erkek olduğunun ortaya çıkması ile ailesinin hapse atılması sonucu yalnız kalan Constantine, yaşadığı bir sinir buhranı sonucunda herkese meydan okur.

“Y” adlı yapıt üç kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım prolog yani ön deyiş şeklinde yazılmıştır. İliada’nın ağzından anlatılmıştır. İkinci kısım analog şeklinde anlatılmıştır. Analog anlatımda Constantine’in yaşadıkları “*sen*” dili ile yansıtılmıştır. Üçüncü kısımda ise epilog, son söz anlatımı kullanılmıştır. Hemcinsleri gibi erkek düşmanı olan bir gazetecinin Constantine ile yaptığı röportaj kaleme alınmıştır.

Çalışmada odak figürlerin “yalnızlaştırılması” ve “ötekileştirilmesi” birey-toplum ilişkisi bağlamında değerlendirilmiştir. Constantine’in çevresinde bulunan insanlar ve bulunduğu uzamlar sayesinde farkına rahatça varılabilen toplumsal yapıların ve tabuların odak figürün varoluşuna olan etkileri ve “ötekilik” halinin nedenleri incelenmiş; kişinin bu nedenlerden ötürü sürüklendiği “ötekilik” durumunun sonuçları değerlendirilmiştir. Aynı şekilde Béatrice’in yaşadığı çağda, ataerkil toplum yapısının getirisi olan, kadınlara ve kız çocuklarına karşı gelişen ötekileştirici bakış açısının nedenleri ve bu bakış açısının getirisi olan sonuçlar değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, “ötekilik” algısının farklı bakış açıları çerçevesinde ele alındığı yapıtlardan yola çıkarak sözü edilen olgunun “birey-toplum” ilişkisini nasıl etkilediğini ve bu bağlamın edebi bir metinde nasıl ele alındığını göstermektir.

2. ÖTEKİLİK HALİNİN NEDENLERİ

Geçmişten günümüze kadar hayatın her döneminde korkulanın ve farklı olanın dışlandığı görülür. Toplumda farklı olan ekonomik, siyasi veya kültürel değer yargılarının çoğunlukla çatışmalara, anlaşmazlıklara ve hatta şiddete yol açar. “Y” ve “Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl” romanlarında bu “ekonomik, siyasi ve kültürel değer yargıları”nın “ötekilik” ve “yabancılaştırma” sürecinde etkili olan temel unsurlar olduğu dikkat çeker. Her iki romanda da cinsiyet bağlamında dışlanan “öteki” figürler görülüyor olsa da iki roman temelinde değer yargıları açısından birbirinden tamamen ayrılmaktadır.

2.1 Ekonomik Değer Yargıları

Sınıflı toplumsal yapı içerisinde hayatını sürdürmekte olan bireyler ekonomik değerleriyle sınıflandırılırlar. Para yönünden bolluk içerisinde olan her zaman üstün tutulurken, fakir olan çoğunlukla hor görülür ve dışlanır.

Ataerkil yapının baskın olduğu en eski çağlarda kadınlar evde kalıp ev işleriyle ilgilenirken, kas gücüne, “*erk*”e sahip olan erkekler avlanma gibi işlerle uğraşırlardı. Bu yapının etkisi 2000li yıllara kadar süregelen dönemde evin parasal ihtiyacını giderme amacıyla çalışan erkek ve yine evin işleriyle uğraşan kadın modeline evrilmiştir. Dolayısıyla yaşamda bu denli önemli görülen paranın erkekler tarafından kazanılıyor olması zamanla kadınların çeşitli haklardan maruz bırakılmasına ve küçük görülmesine neden olmuştur denilebilir.

Erkek egemen bir toplumu ele alan “**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanına bakıldığında genellikle bokböceği baklalarının sıklıkla tüketildiği kırsal alanlarda yine paranın kaynağının erkeklerde olduğu görülür. 2005 yılında yazılmış olan bu roman, ataerkil düzenin etkisini yitirmedeği bir dönemi ele almaktadır. “*Başka zamanlarda, başka geleneklerde, babanın çocuğa bakarak, anneninse çalışıp ün kazandığı çiftlerle alay edilirdi. Ama biz öyle bir çifttik ve mutluyduk, ben daha az mı erkektim, o daha az mı kadındı?*” (Maalouf,78) Bu ifadelerde kurulu toplumsal yapının getirisi olan cinsiyet bazlı ayrımcılık gözler önüne serilmiştir.

“**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanında ele alınan erkek egemen toplumsal yapının tersine “**Y**” adlı romanda kadın egemen bir toplumsal yapı ele alınmış ve kadınlar her türlü sosyal yapının başında ekonomik geliri kendi ellerinde olan bireyler olarak işlenmişlerdir. Aynı zamanda “**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanının tersine daha ileri bir zamanda, 2018 yılında yazılmış olan bu romanda ataerkil yapının izlerinin silinmeye çalışıldığı da görülür. Erkek egemen toplum geride birçok acı bıraktığı için tüm erkek soyunun kurutulmaya çalışılması “*Fakat tarih boyunca insanlar erkeklerin yönetimi altında çok acı çekmiş olduğu için bütün erkekleri kötü sanabiliyor.*” (Akaş,42) sözleri ile yansıtılır.

2.2 Siyasi Değer Yargıları

İnsanoğlu var olduğu andan beri kendinden üstün bir gücün varlığına inanma içgüdüünü taşır. Barış içerisinde bir toplum olarak yaşayabilme isteğiyle devletler kurulmuş, insanlar devlet erkini düzen sağlamak için devam ettirmişlerdir. Devlet yapısı temelinde barışçıl bir toplu yaşam için gereken ortak kabul gördüğü varsayılan kurallar ve düşünceleri kapsıyor olsa dahi bu kurallara ve düşüncelere karşı gelen kişiler de her zaman, her toplumda baş göstermiştir. Belirlenmiş düşüncelerin ve kuralların himayesinde yaşamak istemeyen bireyler bu nedenden ötürü ayaklanmalar çıkarmış, düzene karşı gelmiştir. Bu tarz durumlarda devlet bu “öteki” hareketlere karşı daha katı önlemler almış ve aslında ortak düşünceye uymayanları dışlamıştır. Devleti kuran ve düşünceleri, kuralları yerleştirenler insanlar olduğu için bu ötekileştirme durumu çok net bir şekilde görülebilir. Bu ötekileştirmeye örnek olarak erkeklerin kadınlardan önce söz sahibi olması ve daha önce seçme seçilme gibi haklara sahip olması verilebilir.

“**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanında kullanılan baklalar sonucunda kız ve erkek nüfusu arasında bir uçurum oluştuğu dikkat çeker. Bu duruma karşı önlem alan devletin cinsiyet ayrımı gözettiği açıktır:

“Çin’de bin dokuz yüz seksenli yıllardan beri, bazı taşra bölgelerinde doğan çocuklar arasında erkeklerin kızlara oranla daha fazla olduğu gözlenmişti; bunun üstüne uzmanlar serinkanlılıkla, devlet büyükleri tarafından tek çocuk sahibi olmaya zorlanan ailelerin, ilk doğan ve vazgeçilmez organa sahip olmama densizliğini gösteren çocuklarını ortadan kaldırdıklarını anlatmışlardı; böyle böyle birkaç milyon çocuk öldürülmüştü.” (Maalouf,30)

Verilen dizelerden de yola çıkarak romanın ele aldığı kurgu toplumunda kız çocuklarının öldürülmesine ön ayak olan bir devletin var olduğunu görebiliriz. Devletin uyguladığı politikayla birlikte kız çocuklarının öldürülmesi aslında üst düzeylerde de görülen “ötekilik”

konusunda okura bilgi verir. İnsanların siyasi anlamda uygulanan kurallara uymak zorunda oldukları ise öldürülen birkaç milyon çocuk olmasından anlaşılabilir. İnsan yapımı olan ve “yüksek merteye” olarak anılan bir kuruluşa görülen bu cinsiyet ayrımcılığı, bünyesinde bulunan topluma da bu yönde yapacakları faaliyetlerde bir güven kaynağı olmuştur.

“Y” romanında ise Constantine’i evlat edinen İliada ve Arendi’nin oğullarını bir kız çocuğu olarak yetiştirip cinsiyetini özellikle devletten saklamaya çalışmaları devletin de aslında toplum gibi ayrıştırıcı bir politika izlediğinin göstergesidir. Erkek olmanın genetik bir bozukluk olarak görülmesi nedeniyle devletin erkek çocuğu olan Contantine’i eline geçirdiği takdirde üstünde deneyler yapılacağı, araştırmalar için kullanılacağı ve ardından öldürüleceği, başka bir deyişle “imha” edileceği söylenir.

“Kopenhag’a gitmeden önce bitmiş olan hormon haplarının yerine bu kez sana devlet, leğen kemiğinin sol tarafına, deri altına bir hormon salınım çipi takacak, zorunlu tedavin artık devlet eliyle sürdürülecek.” (Akaş,131)

Devletin yapacağı bu faaliyetler sırasında Constantine’i tüm toplumdan sevdiklerinden ve hayatından koparacak yani ötekileştirip yalnızlaştıracak olması şu sözlerle anlatılır:

“Senin erkeklik organıyla doğduğun öğrenilirse bilimciler seni incik cıncık incelemek, testler deneyler yapmak isteyecek, okulunu, arkadaşlarını, evini, bizi bırakmak zorunda kalacaksın, devlet seni bir araştırma merkezine kapayacak ve kimseyle görüştürmeyecek, her tarafına iğneler batıracak, makinelere bağlayacak-“ (Akaş,43)

2.3 Kültürel Değer Yargıları

Her kültürün kendine özgü gelenek görenekleri, dini inanışları ve geldiği bir ırk vardır. Bu farklılıklar aslında insanlığı çeşitli kılar. Farklı din, dil ve ırk sahibi olan insanlar hayatın çoğu alanında genellikle birbirini dışlama, “öteki” konumuna getirme eğilimine girer. Çünkü insanoğlu kendinden farklı olana alışık olmadığı için ondan korkar ve farklılığı yok etmeye çalışır. Bu uzaklaştırma çabası içerisinde karşısındakini kendinden küçük gören insanlar diğerlerini “köle” gibi kullanarak kendi işine yarar hale getirmeye çalışır. Buna örnek olarak Suriyeli toplumların azınlık olarak bulunduğu ülkelerde “ucuz işgücü” olarak kullanılması verilebilir.

“**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanında Batı’nın geçmişinden bahsedilirken siyahilere karşı uygulanan küçümseyici yaklaşımdan bahsedilir. Kızılderililerin öldürülmesinden sonra onların yerini doldurulması için getirilen siyahilerin “öteki” olma halleri yapıtta açık bir şekilde ele alınır:

“Şunu unutma ki, yüzyıllar boyunca, Yerküre’nin dört bir yanında izler bıraktık, imparatorluklar kurduk, uygarlıklar yıktık, Amerika’daki Kızılderilileri yok ettik, sonra onların yerine çalışsınlar diye takalar dolusu zenci getirdik, afyon satın almaya zorlamak için Çinlilerle savaştık, evet, dünyada bir kasırga gibi estik, çoğunlukla yararlı ama her zaman yıkıcı bir kasırga.” (Maalouf,80)

Kullanılan “zenci getirdik” ifadesinden de anlaşılacağı üzere siyahilerden “öteki” olarak bahsedilir. Bu durum yine azınlık olarak görülen siyahilere “hizmetçi” sıfatı ile yaklaşıldığının göstergesidir. Yalnızca derilerinin rengiyle diğerlerinden ayrıştırılmaya zorlanan bu toplumun romanın diğer bölümlerinde de ötekileştirildiği görülür.

“Y” adlı romanda Arendi figürünün, Constantine’in ebeveyni, siyahi olduğu ve Constantine’in cinsiyetini saklamak üzere taşınmak için araştırdıkları bölgelerde siyahilerin dışlanıp dışlanmadığına dikkat edildiği görülür.

“Bir ara Arendi için endişelendim – burada siyah olmak bir sorun teşkil etmiyordu ama Berlin’deki durumu bilmiyordum. Araştırdıca Berlin’de her cins insanın olduğunu, hatta siyahların daha üst konumlara daha kolay gelebildiğini öğrendim.” (Akaş,26)

Siyahi olmanın bir sorun teşkil etmemesi ve siyahların üst konumlara gelebilmesine şaşırılması siyahilere uygulanan öteki yaklaşımın bir kanıtı niteliğindedir. Bireylerin gelebileceği konumlarda ırklarının etkili olması ise başka bir tartışma konusudur. Kültürel farklılıkların hayatın her alanında iyi veya kötü etkili olabilmesi insanların kendinden farklı olana karşı gösterdiği korkak ve uzaklaştırıcı yaklaşımı okura göstermektedir.

3. ÖTEKİLİĞİN SONUÇLARI

İnsanlar kendinden farklı olanı bir önyargı içerisinde dışlar ve ötekileştirirler. Ötekileştirilen birey yalnızlaşır ve toplumsal normların altında ezilir. Hayatı belki de yaşanılmaz hale gelen bu bireyler toplumsal düzenden koparlar. Her bireyin toplumda bir görevinin var olması, bir bireyin bile eksilmesi ile düzenin bozulmasına ve beraberinde istenmeyen sonuçlara sebep olur. Bu sonuçlar “yalnızlık, ölümler, nüfusun ve yaşam koşullarının dengesizliği ve distopyaya dönüş” başlıkları altında incelenmiştir.

3.1 Yalnızlık

İnsan yüzyıllar içinde “tabu”lar yaratmış, bu tabulardan korku ve “ötekilik” halini önemli bir “tabu” haline getirmiştir. İnsan kendinden farklı olanı, “doğal, normal, sıradan” olmayanı ötekileştirir ve bu “öteki”den korkar. Belirli çerçeveler içerisinde yaşayan insanlar, içerisinde buldukları kurulu düzenin bozulmasından endişe ederler. Dolayısıyla kalıplaşmış

düşüncelerini desteklemeyen ve düzene karşı olan bireylerin yanlarında kendilerini rahat hissedemezler. Herkes tarafından kabul görülenin dışına çıkanı benimsemez ve sanki düzene karşı geliyormuş gibi algırlar. Sıradan olanlarla etrafı çevrilmiş olan birey bilmediği veya alışkın olmadığı durumlardan korkar.

Cem Akaş'ın “Y” romanında Constantine'in de ve Amin Maalouf'un “**Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanındaki Béatrice'in de toplum tarafından farklı oldukları için dışlandıkları görülür.

Geçmişte yaşanan siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel çöküşlerin hepsi için yönetimde bulunan erkekler sorumlu tutulur. Erkek yapımı olan bu dünyanın getirdiği zor yaşam şartlarından kurtulmak isteyen kadınlar erkek soyunu yani Y kromozomunu yeryüzünden siler. Constantine ise erkeklerden arındırılmış bir dünyada doğan erkek çocuktur. Uzun süreler saklanmaya çalışılan cinsiyetinin, ortaya çıkmasıyla birlikte toplumdan uzaklaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılır. Yapılan bu uzaklaştırılma çalışmasında insanların yaşadığı korku gözler önüne serilir: “(...) laboratuvarдан sızmış bir virüs muamelesi göreceksin; yakalanmazsan insanlığın sonunun geleceğine inanan ne çok insan var. (...)” (Akaş,123)

Erkek egemen toplumda var olan ataerkil düşünce yapısı nedeniyle kadınlar toplumdan dışlanır, yalnızlaştırılır. Bu nedenden ötürüdür ki geçmiş yüzyıllarda doğan kız çocuklar ölüme mahkum edilir veya büyük bir hayal kırıklığıyla karşılanırlar. Bilimin bu amaç uğruna kötüye kullanılmasıyla birlikte yaratılan bokböceği baklaları erkek nüfusunu arttırmış kız çocuk doğum oranını oldukça azaltmıştır. Roman bu dönemde dünyaya gelen kız çocuğu Béatrice üzerinden işlenmiş ve yaşanan bu dönem “*Béatrice'in yüzyılı*” veya “*bıkkınlık ve gerileme çağı*” olarak isimlendirilmiştir.

3.2 Ölümler

Farklı olana karşı duyulan sistemi değiştireceği düşüncesinin temelinde bulunan kaygı ve korku, şiddeti ve ölümleri de beraberinde getirir. İnsanoğlu kendinden farklı düşünceye sahip birini kendine ve hatta uygarlığa karşı bir tehdit unsuru olarak görür. Bu tehdidi ortadan kaldırmak için farklı düşünene karşı şiddete dahi başvurabilir. Tehditlerin daha ciddi görüldüğü durumlarda farklı olanın düşüncesini yaymaması için öldürüldüğü bile görülür.

Cem Akaş'ın “**Y**” romanındaki Constantine'in ve erkek nüfusunun uzun yıllar boyunca çeşitli işkencelere maruz bırakılması veya tüm neslin katledilmesi ele alınır. Amin Maalouf'un “**Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanında ise kız çocuklarının katledildiği ve hatta kadın neslini azaltmak, yok edebilmek uğruna çeşitli ilaçlara başvurulduğu gözlemlenir.

Erkeklerin sürekli yıkıma neden olduğunu öne süren ve o vakte kadar kadınlara çok çektirdikleri söylenen “*erkek*” nesli ötekileştirilmek üzere öldürülür. “**Y**” adlı romanda karşılaştığımız figürlerin büyük bir çoğunluğu sorgulamaksızın geniş bir ön yargı ile yalnızca cinsiyet odaklı yargılamalar yapar. Bu durumun da ana sebebi çoğunlukla olduğu gibi korkudur. İnsanoğlu korktuğu ve kurduğu düzeni bozabileceğini düşündüğü bireylere karşı benimseyici ve kucaklayıcı bir biçimde yaklaşmadığı gibi bu romanda da Constantine'e öyle bir yaklaşım gösterilmez. Aksine örgütler ve devlet tarafından aranılır. Odak figürün hayatı tam bir kabusa dönüşür. Şehir şehir ve hatta ülke ülke gezerek yalnızca fiziksel farklılığını saklamaya çalışır. Her daim bu farklılığı ortaya çıktığı takdirde öldürüleceği çocuğa empoze edilir. Constantine, çevresinde dönen olayları idrak edemediği için yaşadığı duruma karşı isyan içindedir:

“Aslında kişi olarak uğraşmıyorlar seninle, koca bir Erkeklik fikriyle uğraşıyorlar; on binlerce yıl insanlığı şiddete ve zulme mahkum etmiş yaratıkların yeniden canlanıp dünyayı ele geçirme ve bütün kadınları yeniden ezecek bir düzen kurma olasılığı onları dehşete düşürüyor; bu sen değilsin, ben

bunu biliyorum, seni tanıyanlar da biliyor, ama diğerlerine bu korku çocuk yaşlarından itibaren öğretildi, ellerinde değil, diyecek.” (Akaş,130)

Bu isyana aldığı cevap aslında ötekiliğin ve bunun getirisi olan ölümlerin sebebinin açıklar niteliktedir. Alıntıda da bahsedildiği üzere bireyler aslında karşısındakini bir takım genel özelliklere göre sınıflandırır. Daha önce yaşadıkları bazı olaylar neticesinde korku içerisinde olan kadınları “*erkeklik*”ten kurtulmaya çalışır. Bu kurtuluş için en kesin yol da erkekleri öldürmek olarak görülür. Constantine’nin de bu sistemin bir kurbanı olarak bulunduğu takdirde öldürülmesi istenecektir.

Kadın figürü sürekliliği temsil ederken erkek figürünün saldırıyı simgelediği vurgulanır. Yapılan bu vurgu bize kadınların olmadığı bir toplumda yaşanabilecek olaylar için bir fragman niteliğindedir. “**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanında çizilen kadınsız dünya tasviri kavga ve savaşların arttığı bir dünya kurgusudur. Romanda kadınsız bir dünya yaratabilmek için kız çocuklarının daha küçük yaşlarda ve hatta anne karnında öldürüldüğü anlatılır:

“Vitsiya, bugün gösterilmek istendiği gibi gürültü patırtıya susamış, adi bir düşüce değildi. Geliştirdiği savlar da saçma değildi. Sudan’ın bir köyünde doğmuş bir kız çocuğunu ele alalım, diyordu. Çocuk ölümleri ve ileride yapacağı doğumlardan kaynaklanacak rizikolar göz önünde bulundurulursa, ortalama ömrü kırk yıl kadar olacaktır; oysa aynı kız Avrupa’da seksen yıl yaşayacaktır. Ömrünün yarısını ondan almaya soğukkanlılıkla kim karar verebilir?”

(Maalouf,107)

Verilen alıntıda aslında köy yerindeki kız çocuğunun yaşadığı bölgenin geri kalmışlığı nedeniyle belki de ömrünün kısılacağı vurgusu yapılır. Kız çocuğu daha gelişmiş bir bölgede hayatını sürdürebilse bu sürenin daha uzun olabilme olasılığı üzerinde de durulur: Yapıtta “*Çocuk ölümleri*”nden bahsedildiği takdirde hiçbir erkek çocuk ölümünden bahsedilmemesi

bunun aksine hep kız çocuk ölümlerinden bahsediliyor olması yine cinsiyet ayrımcılığının bir kanıtı niteliğindedir. Gerçekleşen ölümler toplumdaki kız-erkek dengesini bozar ve felaketlere yol açar.

3.3 Nüfusun ve Yaşam Koşullarının Dengesizliği

Her birey ve toplum yaşama farklı şeyler katar ve bir iz bırakır. Bırakılan bu iz küçük veya büyük de olsa o iz silindiği takdirde kötü sonuçlar doğurur. Nüfusun dengesizliği beraberinde huzursuzluk, ayaklanmalar ve yaşanılması zor bir ortamı beraberinde getirir. Nüfusta yaşanan dengesizlikler yaşam koşullarında da dengesizliğe neden olur. Her bireyin yaşamda bir rolü vardır. Bir kişinin eksilmesi bile toplumsal yapılanmayı ve yaşamı olumsuz etkileyecektir.

Yapılan cinsiyet ayrımcılığı ile birlikte kadınların ve kız çocuklarının öldürüldüğü “**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanında erkek nüfusunun artması ve kız nüfusunun azalması ile nüfusta büyük bir dengesizlik oluşmaya başlar. Bu dengesizlik beraberinde agresif bir toplum yapılanması yaratır. Bu nedenle kavgalar ve işlenen suç miktarlarında artışlar olur:

“Kuzey’de doğum oranları çok düşük olan kuşaklar olgunluk çağına gelmişti. Olabileceğin en kötüsünden kaçmanın yolunu anlatmıştım, Güney’deki dengesizlikle karşılaştırıldığında, kızlar ve oğlanlar arasındaki dengesizliğin önemsiz kaldığını da burada yineliyorum. Yine de büsbütün anlamsız da değildi ve uzmanlar, gençler arasında suç eğiliminin ani artışını buna bağlıyorlardı. Bazı toplumlar savaştan sonra, kadınların çoklukta olduğu dönemlere tanık olmuşlardı; sıkıntılara, yoksunluklara ve kısıtlamalara karşın, tarihin gözündeki bunlar insanların yeniden soluk aldığı, kendi halinde dönemlerdi; bugüne kadar, doğal büyüklükte, genç erkeklerin ezici çoğunlukta olduğu toplumlara hiç rastlanmamıştı.” (Maalouf,159-160)

Alıntıda da bahsedildiği üzere yaşanan bu dengesizlik sonucunda gençlerde suç eğiliminde ani bir artış görülmektedir. Bunun sebebini yine toplumdan eksilen, eksiltelen kadınlara ve kız çocuklarına bağlayabilir. Böylesi huzursuz bir ortamda suç oranlarının artışı normal bir durum olarak değerlendirilir:

“Eğer bu dengesizlik, doğal koşullarda gerçekleşseydi belki daha soğukkanlı biçimde yaklaşılabilirdi ona. Durum kesinlikle böyle değildi. Rimal olaylarından sonra dünya üstünde sıkıntı yelleri esmişti, yüzyıllık alışveriş ilişkileri tamamen kesilmiş, diğerleri yavaşlamış, dünya fazla olgun ya da çürük bir elma gibi açıkça büzülmüş, cılızlaşmıştı; Rimal daha dün, bir tür kalkınmanın öncüsüyken, düşüşü büyük bir gürültüyle, yeni bir çağın, gerileme ve bezginlik çağının gelişini haber vermişti.” (Maalouf,160)

Nüfusta yaşanan dengesizlik yaşam koşullarının özellikle belirli ülkelerde de aksamasına sebep olmuştur. Gerileme ve bezginlik çağının başlaması da yine bu aksaklık sonucunda gerçekleşir.

“Y” adlı romanda ise erkek nüfusunun azaltılmasıyla kız nüfusunun çok daha fazla olduğu bir toplumsal düzenden söz edilir. Geçmişte erkeklerin kadınlara yaşattığı kötü günler ve erkeklerin yönetimde olduğu süreçlerde yaşamın kötüye gitmesi, kadınların harekete geçip tüm nüfusu iyi kötü ayırt etmeden katletmesiyle sonuçlanmıştır.

“(…) erkeklerin tarih içinde üretmiş olduğu tüm sanat yapıtlarının yok edilmesi, kadınlığa yararlı görüleceklerin de kadın sanatçılar tarafından yeniden üretilmesi gerektiğini savunan bir entelektüeldi.” (Akaş,19)

Yaşam koşulları da nüfusun dengesizliğine bağlı olarak değişkenlik gösterirken artık dünyada tek bir ırk olmasıyla birlikte erkeklerin yaptığı her türlü şeyin yeri kadınlarla doldurulur. Erkeklerin varlığından tamamıyla kurtarılabilmek için her türlü bilgi ve yaşantıyı içeren

kitaplar, sanat eserleri yok edilmiş veya revize edilmiştir. Bu ayrıştırmanın ve yok edilmişin amacı kaostan düzen yaratmak ve belki de “öteki” yaşam algısını normalleştirmektir.

3.4 Distopyaya Dönüş

Distopya, korkulan ve var olması istenmeyen toplum hayatını veya devlet işleyişini anlatan bir kurgu türüdür. Distopik bir dünya tasvir edilmesiyle aslında bu tasvirde belirtilen şeylerin istenmeyen sonuçlar doğurabileceği, bu nedenle bu tarz durumlara yeltenmemek gerektiği vurgulanır. “Y” ve “Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl” romanlarında “ötekileştirilen” ve cinsiyeti nedeniyle “ayrıştırılan”, “yalnızlaştırılan” figürler işlenmiştir. Romanların her ikisinde de en başlarda erkek ve kadın nüfusunun katledilmesinin bir gerekçesi sunulmuştur. “Y” adlı romanda bu gerekçe erkeklerin geçmiş dönemlerde kadınlara yaşattığı acımasız ve zulümlü günlerdir. Bu durumlara dönmek için kadınlarda ve kızlarda genel olarak “erkek” nüfusuna karşı bir nefret oluşmuştur. Erkeklerin bugüne kadar yarattıkları her şey yok edilmiş, erkek nüfusu ortadan kaldırılmış ve kadınların işine yarayan erkek üretimleri ise yine kadınlar tarafından yenilenmiştir. Burada özellikle bahsedilen ortadan kaldırma durumu ise aslında distopik bir dünya tasviri yapılacağıının habercisi niteliğindedir:

“Hayatım boyunca erkeklerden nefret ettim, diyecek. Bize böyle öğretildiği için değil, gerçekten varlıklarından, tarihte yaptıklarından, düşünce biçimlerinden, kendilerini beğenmişliklerinden, küstahlıklarından, dünyanın sahibi olduklarını sanmalarından, her şeylerinden tiksindiğim için. Hayatımın büyük bir kısmını onların izlerini silmeye adadım, erkeklerin yazdığı kitaplardan hangilerinin tamamen yok edilmesi gerektiğine dair raporlar hazırladım, korunması gereken kitaplardan bazılarını kadınlaştırıp yeni düzene uygun hale getirerek yeniden

yazdım, hatta kadınların yazdığı bazı önemli kitaplardaki erkek karakterleri yok edip yerlerine kadınlar koydum.” (Akaş,142-143)

Constantine’in büyükannesi Zelda figürünün sözünü ettiği bu durumlar aslında okuyucunun da erkek nesline karşı bir nefret dolmasına sebep olsa da –böyle bir ihtimal olabilir- romanın ilerleyen bölümlerinde yine Zelda figürüyle birlikte aslında erkek olarak dünyaya gelen Constantine figürünün kurguya girmesi ile birlikte tanınmamızla tüm erkeklerin aynı olmadığı sonucu ortaya çıkar.

“Sonra sen geldin. (...) İlk gördüğümde senden hoşlanmadım, (...) Ama sen konuşmaya başladıktan sonra işler değişti. Kendi kızımdan bile çok sevdim seni; biliyorum, bana ne faydası oldu diyeceksin. (...) Ama seni her zaman takdir ettiğimi, o küçücük inadınla bütün dünyaya kendine özgü bir şekilde meydan okumana hayran olduğumu bil; eğer bu saatte benim tavsiyemi dinlemek istersen, (...) kuraklık kuşağına yakın bir yerlere (...) yerleş, asla pes etme, ama boka batmışken şarkı söyleme, anladın mı?” (Akaş,143)

Romanın sonlarına doğru toplumun Constantine’e bir tehdit olarak bakması ve Constantine üzerinde deneyler yapacak ve onu öldürecek örgüt ve devletlerden bahsedilmesi yine bir vahşet olarak algılanabilir. Bu vahşet durumu ise erkek nüfusunun azaltılmasının distopik yani istenmeyen bir sona varılmak üzere olunduğunun göstergesidir.

“(...) kalan erkeklerin imha edilmesi için kolektif ve devlet destekli vahşi bir kampanya yürütüldü. Bütün bunlar olurken bazı kadınlar da bu kıyıma karşı koydu, sevdikleri erkekleri sakladılar, ele vermediler, bazıları onlarla birlikte öldürüldü.” (Akaş,163)

“**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” romanında yine “**Y**” romanına benzer bir distopik dünya görülür ancak bu dünyada katledilen erkekler değil kız çocukları ve kadınlardır. Alınan

baklalarla daha doğmadan öldürülen kızlarla tanışırız. Yine tanımadan ve bilmeden yalnızca cinsiyeti sebebiyle öldürülen kızlar okuru vahşi bir tutumla karşı karşıya getirir:

“Rimal ve pek çok Güney ülkesinde yaşayan kadınların yazgısıyla ilgili anketler yeni yayımlanmıştı. Gittikçe daha da azaldıkları için, daha çok onurlandırılacakları, övgüye boğulacakları, gönüllerinin okşanmaya çalışılacağı sanılırdı; sadece insanlar onlara daha çok göz diker olmuştu. Gelecek yüzyılların bizden saklayacakları en kötü görüntü belki de buydu, kapatılmış, biktirilmiş bu kadınlar, kabilelerinin değerli mülkleri, kanlı kavgaların ödülü olmuşlardı; tecavüz ve kaçırılma korkusundan, yanlarında biri olmadan sokağa çıkamıyorlardı. “İşte yine Sabinlerin kaçırıldığı çağa döndük!” demiştim.” (Maalouf,156-157)

Kadın neslinin tüketilmeye çalışılması ve kalanların da korku içerisinde yaşamaya terk edilmesi bu kurgusal düzlemde istenmeyen, kötü bir sonudur. Kadınlara uygulanan bu politika ise distopik bir sonun habercisidir.

4. SONUÇ

Bu tez çalışmasında Cem Akas’ın “Y” eseri ve Amin Maalouf’un “**Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl**” adlı yapıtlarında işlenen "ötekilik" izleğinin neden ve sonuçları bağlamında nasıl ele alındığı incelenmiştir. Ötekiliğın nedenleri “*ekonomik, siyasi ve kültürel değer yargıları*”, sonuçları ise “*yalnızlık, ölümler, distopyaya dönüş ve nüfusun-yaşam koşullarının dengesizliğı*” alt başlıklarında değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerde kadının ve erkeklerin ötekileştirilmesi, kadın-kız çocuk cinayetleri ve siyahi insanlara yapılan ayrımcılıklara detaylı olarak değinilmiştir.

Romanlarda cinsiyetleri yüzünden toplumda ötekileştirilen bireylerin yalnızlığı konu alınmıştır. “Y” adlı yapıtın işleyişinde kullanılan metinlerarasılık, eseri zenginleştirmiştir. Berlin Brandenbrug Meydanı’nda bulunan “Free is freed.”, “Less is more”, “Equal is greater”, “All is one”, “Doubt is peace” (Akaş,27) sloganları okura George Orwell’in 1984 adlı yapıtında bulunan “Savaş barıştır”, “Özgürlük köleliktir”, “Cahillik güçtür” sloganlarını ve yazarın “Hayvan Çiftliği” romanındaki yedi emri çağırıştırır. Romanın sonunda gördüğümüz röportajda Constantine’in bir kitap yazdığını ve kitapta kendi hayatından alıntılarla bir distopya kurguladığını görürüz. Bu distopik dünyada erkeklerin üstün olması ve kadınların ezilmesi anlatılır. Bundan yola çıkarak Constantine’in ötekileştirilmesinin yarattığı travmatik etkiyi rahatlıkla görebiliriz.

“Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl” romanında zaman Béatrice’in yaşı üzerinden kronolojik olarak aktarılmıştır. Romanda cinsiyetçi bir bakış açısıyla birlikte kız çocuk doğumlarının engellendiği dolayısıyla kadın nüfusunun azaldığı görülür. Erkek nüfusunun artması için de yine bir anneye dolayısıyla kadına ihtiyaç duyulması ise bir çelişki olarak önümüze çıkar.

Yüzyıllardır tutucu ve tabuları fazla olan insanoğlu içerisinde kendinden farklı olanı, sıradan olmayanı dışlama içgüdüğü taşır. Bununla birlikte gelen korku kaynaklı ötekileştirmelerin sonucunda ölümler kaçınılmaz olmuştur. Bu ölümler nedeniyle nüfusta belirli kesimlerin soyunun azalması ile birlikte dengesizlikler oluşmuştur. Her bireyin bulunduğu ortamda bir rolü olduğu göz önünde bulundurulduğunda bir bireyin bile eksilmesi doğanın ilerleyişini değiştirir. “Béatrice’ten Sonra Birinci Yüzyıl” ve “Y” romanlarında da Constantine ve Béatrice’in ötekileştirilmesiyle de bu denge ve işleyişin bozulduğu görülür. Romanlar değerlendirildikten sonra kadın-erkek eşitliğinin ve dengenin olması gerektiği düşüncesine ulaşmak mümkündür.

Yapıtların bu bağlamda değerlendirilmesi göstermiştir ki toplumsal yaşamda kurulan denge, kadın-erkek eşitliği ideal bir yaşam için çok önemli bir gerekliliktir. Okuru bu konuda bir

farkındalığa ulaştıran eserlerin incelenme nedeni sözü edilen konuyu orijinal bir kurguyla anlatmalarındır. Olay örgüsü, figürler ve kurgunun işleyişindeki ayrıntılar açısından özgünlüğe sahip bu eserler “kadın-erkek olma hali ve toplumsal düzen” konusunda yeni okumalara kaynaklık edebilir ve sözü edilen alanla ilgili benzer çalışmaların önünü açabilir.

5. KAYNAKÇA

Akaş, Cem. Y. İstanbul: Can Sanat Yayınları, 2018

Maalouf, Amin. Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2020